

Snježana Kereković

Fakultet strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 5, HR-10000 Zagreb
snjezana.kerekovic@fsb.hr

STROJARSKO NAZIVLJE U KLAIĆEVIM RJEČNICIMA STRANIH RIJEČI

U radu se daje prikaz tehničkih odnosno strojarskih naziva u prvim četirima izdanjima *Rječnika stranih riječi* koje je sastavio i priredio sâm Klaić. Analiza uključuje način definiranja pojma, leksikografsku obradu rječničkoga članka kao i osvrt na dopunjavanje novim natuknicama u svakome od četiriju izdanja *Rječnika*. U radu se donose i primjeri strojarskih germanizama kako su popisani u Klaićevu *Rječniku* te osvrt na kratice i pokrate kao važno obilježje tehničkoga jezika.

1. Uvod

Adolf Bratoljub Klaić svoj je *Rječnik stranih riječi, izraza i kratica* namijenio širokome krugu čitatelja kojima je potrebna pomoć u razumijevanju tuđica koje su se javljale u dnevnome govoru, medijima i javnome životu uopće. U *Predgovoru* prvome izdanju navodi da je strane riječi i izraze tumačio na „popularan i svakom pristupačan način”, tj. nastojao je dati „kratke, točne i jasne definicije, ne upuštajući se (...) u dublju analizu pojedinih pojmova” (Klaić 1951: V–VI). Klaić naglašava, dakle, da želi sastaviti priručnik za široku uporabu, a ne stručni rječnik.

Cilj je ove analize ustanoviti kako je Klaić tehničke odnosno strojarske nazive¹ obradio za prosječno obrazovana čitatelja. Analiza se ograničila na pri-

¹ Riječ je o širem i užem znanstvenom području: strojarstvo je jedna od tehničkih znanosti, a ujedno i praktična djelatnost koja uključuje brojne, raznorodne i široke specijalizacije (npr. znanost o materijalima) i podspecijalizacije.

kaz obrade strojarskih naziva u prvim četirima izdanjima *Rječnika stranih riječi* (1951., 1958., 1962. i 1966.) koje je sastavio i priredio sâm Klaić. Analiza uključuje način definiranja pojma, leksikografsku obradu rječničkoga članka kao i osvrt na dopunjavanje novim natuknicama, s primjerima naziva iz područja materijala, u svakome od četiriju izdanja *Rječnika*. Donosimo i primjere strojarskih germanizama kako su popisani u Klaićevu *Rječniku*, a koji su često u uporabi u strojarskome žargonu, a zanimljiva je i činjenica da u *Rječniku* nema pokrata iz tehničkoga jezika koje su u suvremenome tehničkom pa tako i u strojarskom jeziku iznimno učestale.

2. Definiranje pojma

Analiza rječničkih članaka s tehničkim odnosno strojarskim natuknicama pokazala je da je Klaićev rječnik i prijevodni i objasnidbeni. Brojnim germanizmima koji su i danas prisutni u strojarskome žargonu pridružuje se hrvatska standardnojezična istoznačnica, npr. **kiler**, njem. (*Kühler*) hladnjak automobila (Klaić 1951: 350). Druge su natuknice objašnjene definicijama – riječ je uglavnom o nazivima koji su internacionalizmi grčkoga ili latinskoga podrijetla i uobičajeno su u uporabi, tj. naziv hrvatskoga podrijetla ne postoji, npr. *akumulacija*, *akumulator*, *alternator*, *fluid*, *kinematika*, *kinetika*, *mehanika*, *mehanizam*, *metalurgija*, *metrologija*, *tehnika*, *tehnologija*.

Tablica 1. daje usporedni prikaz definicija nekoliko naziva, tj. nekoliko natuknica i njihovih objašnjenja kako ih nalazimo u *Hrvatskoj enciklopediji* (*tehnika*, *tehnologija*, *mehanika*, *mehanizmi*, *turbina*) odnosno *Praktičaru*² (*agregati*) te u četvrtome izdanju *Rječnika*, dakle, nakon provedenih dopuna u odnosu na prvo izdanje.

² *Praktičar* je tehnički priručnik koji sadržava osnovna tehnička znanja, a namijenjen je tehničarima i inženjerima te studentima tehničkih disciplina. Područje strojarstva obrađeno je u dvije knjige.

Tablica 1. Usporedni prikaz definiranja pojma

	Klaić, 4. izdanje, 1966.	Hrvatska enciklopedija
tehnika	<p>1. sva oruđa i znanja proizvodnje koja su se historijski razvijala i koja čovječanstvu omogućuju djelovanje na okolnu prirodu u svrhu stjecanja materijalnih dobara;</p> <p>2. skup metoda koje se primjenjuju u bilo kojem radu, zanatu, a također i vladanje tim metodama (npr. muzička tehnika, tehnika pravljenja stihova, sportska tehnika itd.); <i>uopće</i> vještina, umješnost, spretnost, način, postupak, tok rada</p>	<p>ukupnost iskustveno ili znanstveno utemeljenih vještina, umijeća i postupaka, s potrebnim priborom, pomagalicama i strojevima, koji služe za zadovoljavanje ljudskih potreba u stvarnom životu. Obuhvaća materijalna dobra stvorena ljudskim radom (npr. građevinska tehnika: rovokopači, bageri, miješalice; voj. tehnika: topovi, minopolagači, lovački zrakoplovi; film. tehnika: film. kamere, reflektori, sjenila, i sl.), ili način i metodu uporabe nekoga dobra ili izvođenja neke radnje (tiskarske tehnike: sitotisak, bakrotisak; slikarske tehnike: slikanje akvarelom, uljanom bojom; tehnike spajanja: zavarivanje, lijepljenje, lemljenje, i dr.). Tehnikom se također naziva vještina i spretnost izvođenja neke radnje stečena izobrazbom i vježbom (t. sviranja violine, t. plesa itd.). (svezak 10, 2008.)</p>
tehnologija	<p>nauka o načinima prerade sirovina u gotove proizvode (tehnologija metala, kemijska tehnologija, tehnologija drveta, goriva, vode itd.)</p>	<p>razvoj i primjena alata, strojeva, materijala i postupaka za izradbu nekoga proizvoda ili obavljanje neke aktivnosti;</p> <p>također i znanost koja proučava primjenu znanja, vještine i organizacije u provedbi nekoga procesa. (svezak 10, 2008.)</p>

	Klaić, 4. izdanje, 1966.	Hrvatska enciklopedija
mehanika	1. nauka koja proučava pojave pokretanja i ravnoteže materijalnih tijela pod djelovanjem fizičkih sila; 2. nauka o strojevima, spravama, mašinama; strojarstvo, mašinska tehnika	grana fizike koja proučava tijela u gibanju. Klasična m. dijeli se na kinematiku, dinamiku i statiku. Prema tijelima kojih gibanje odnosno ravnotežu proučava, može biti: m. krutih tijela, m. čvrstih dijela ili znanost o čvrstoći, te m. fluida. ... (svezak 7, 2005.)
mehanizam (jed. Klaić) mehanizmi (mn. Hrv. enc.)	1. unutarnje ustrojstvo stroja ili sprave koje ih stavlja u pokret; 2. skup stanja i procesa kroz koje prolazi neka fizička ili kemijska i sl. pojava (npr. mehanizam neke kemijske reakcije, mehanizam izgaranja itd.).	mehan. naprave ili njihovi dijelovi koji se sastoje od pokretnih elemenata, međusobno tako povezanih da se pokretanjem jednoga uzrokuje gibanje ostalih; služe za prijenos i pretvorbu jedne vrste gibanja u drugu vrstu gibanja. U mehanici, m. se proučavaju kao sustavi međusobno povezanih pokretnih tijela – <i>članova mehanizama</i> , od kojih je jedan nepomičan, a prijenos gibanja, odn. sila ili momenata odvija se s pogonskoga člana na izvršni (radni) član. (svezak 7, 2005.)
turbina	motor u kojem se iskorišćuje snaga strujanja tekućine, pare ili plina	energetski stroj s kontinuiranim protokom radnoga fluida kroz sustav statorskih i rotorskih lopatica koji pretvara potencijalnu ili toplinsku energiju toka fluida u kinetičku energiju te dalje vrtnjom rotora u mehanički rad. (svezak 11, 2009.)

	Klaić, 4. izdanje, 1966.	Hrvatska enciklopedija
		Praktičar 3, 1973.
agregat (jed. Klaić) agregati (mn. Praktičar)	1. skup istovrsnih čestica; 2. kombinirani poljoprivredni stroj; 3. dva stroja od kojih jedan pokreće drugi (npr. parni stroj koji je pokretač generatora električne struje); skup strojeva uopće, tehničko postrojenje	najmanji mogući samostalni uređaji koji pretvaraju jedan oblik energije u drugi. (str. 734)

Kako se to od enciklopedije i očekuje, *Hrvatska enciklopedija* (HE) daje mnogo opsežnija objašnjenja riječi nego što ih nalazimo u Klaićevim rječnicima stranih riječi. Međutim, usporedbom sadržaja objašnjenja u tim dvama izvorima može se utvrditi da nema bitnih razlika. Naime, svi podatci koji su bitni za definiranje pojma koje nalazimo u objašnjenju natuknice **tehnika** u HE nalaze se i u Klaićevu sažetom objašnjenju. Na primjer: **tehnika** – 1. značenje: *sva oruđa i znanja proizvodnje* (Klaić) = *ukupnost iskustveno ili znanstveno utemeljenih vještina, umijeća i postupaka* (HE); 2. značenje: *skup metoda koje se primjenjuju* (Klaić) = *način i metoda uporabe nekog dobra ili izvođenja neke radnje* (HE); općenito značenje: *vještina, umješnost, spretnost, način, postupak, tok rada* (Klaić) = *vještina i spretnost izvođenja neke radnje stečena izobrazbom i vježbom* (HE). Slično se može reći i za objašnjenja riječi **turbina**, naime, isti je sadržaj jednom prikazan sažeto (Klaić), a drugi put opširnije, s više pojedinosti (HE).

Usporedba sadržaja objašnjenja ostalih primjera također pokazuje da je Klaić uspio u svojoj namjeri te je oblikovao kratke, točne i jasne definicije. Štoviše, Klaić katkad daje i više značenja nego što je to slučaj u HE odnosno *Praktičaru*: npr., pod natuknicama **mehanika**, **mehanizam** ili **agregat** Klaić popisuje i značenja koja HE u svojem objašnjenju ne daje (2. značenje riječi *mehanika* i *mehanizam*; 1. i 2. značenje riječi *agregat* te opće značenje pod 3.).

Može se zaključiti da obrađeni primjeri pokazuju da Klaićeva objašnjenja slijede preporuke kako sastaviti dobre definicije koje nalazimo tek u mnogo kasnije napisanim radovima, a koje kažu da dobre definicije ne smiju biti ni preširoke, ni preopširne, ni preuske, trebaju razgraničiti pojam od srodnoga pojma te biti međusobno usustavljene (Žic Fuchs 1994: 278, Hudeček i Mihaljević 2009: 20).

3. Leksikografska analiza rječničkih članaka

Rječnički članak prvoga izdanja *Rječnika* znatno je proširen i dopunjen u drugome izdanju. U *Predgovoru* drugome izdanju objašnjava Klaić da su dva zahtjeva, proizišla iz prijedloga korisnika prvoga izdanja, tj. zahtjev za informativnošću i zahtjev za upotrebljivošću, dovela do tih dopuna (Klaić 1958: V). Budući da je tako u drugome izdanju očito definirana sveobuhvatna leksikografska obrada natuknica, u trećemu i četvrtome izdanju struktura se rječničkoga članka više ne mijenja.

Usporedni prikaz dvaju rječničkih članaka iz prva dva izdanja zorno prikazuje dopune (Slika 1.).

1. izdanje, 1951.	2. izdanje, 1958.
<p>mehanika <i>grč.</i> nauka, koja proučava pojave pokretanja i ravnoteže materijalnih tijela pod djelovanjem fizičkih sila.</p>	<p>mehànika, 3. -ci <i>grč.</i> (mēchanē — stroj, sprava, mašina) 1. nauka, koja proučava pojave pokretanja i ravnoteže materijalnih tijela pod djelovanjem fizičkih sila; 2. nauka o strojevima, spravama, mašinama; strojarstvo, mašinska tehnika; mehàničār — radnik metalne struke, koji vrši popravke strojeva i motora; mehànički — 1. koji se odnosi na mehaniku ili na mehanizam; 2. koji djeluje posredstvom mehanizma, samokretan, samopokretan; 3. <i>prenes.</i> bez veze sa sviješću, koji se događa bez sudjelovanja čovječeje volje; mahinalan (<i>v.</i>).</p>

Slika 1. Rječnički članak: natuknica **mehanika**

Informativnost članka u prvome redu podrazumijeva uvrštavanje novih riječi kao natuknica ili kao podnatuknica te dopunjavanje postojećih objašnjenja. Informativnost je mnogih članaka u drugome izdanju povećana i dodavanjem dodatnoga značenja riječi u odnosu na prvo izdanje, pa se dva (ili više) značenja obročuju (ovdje, primjerice, šire /pod 1./ i uže značenje /pod 2./ riječi **mehanika** u drugome izdanju). Klaić također kaže da su prijevodi pojedinih riječi u drugome izdanju mnogo obilatiji nego u prvome zahvaljujući nekim novim rječnicima, u prvome su redu to bili *Englesko-hrvatski rječnik* Rudolfa Filipovića iz 1955. i *Francusko-srpskohrvatski rječnik* Valentina Putanca iz 1957. (Kla-

ić 1958: VII). Osim toga, rječnički je članak Klaić dodatno obradio po sustavu porodica riječi (grozdova), pa je tako ovdje dodao jednu imenicu, podnatuknicu **mehaničar**, te jedan pridjev, podnatuknicu **mehanički**. Ti dodatci istodobno udovoljavaju i zahtjevu za informativnošću i zahtjevu za upotrebljivošću.

Zahtjev za upotrebljivošću rječnika podrazumijeva podatak o naglasku riječi, gramatičke napomene (glasovne promjene u pojedinim padežima, problem množine nekih imenica koje završavaju na samoglasnik, pridjevske oblike nekih imenica) te pravopisne napomene. Rječnički članak u prvome izdanju nakon natuknice (**mehanika**) daje podatak o podrijetlu riječi (*grč.*) i zatim slijedi objašnjenje, tj. sadržajna definicija riječi. U drugome izdanju autor riječi dodaje naglasak te gramatičke napomene, ovdje je to podatak o obliku dativa jednine (*-ci*). Slijedi potpuni podatak o etimologiji riječi (*grč.* *mechane* – stroj, sprava, mašina). I konačno, na kraju članka uputnicom (*v.*) upućuje na natuknicu koja objašnjava upravo spomenutu riječ (**mahinalan**). Takva je uputnica u uporabi i u prvome izdanju, naime, kad god je u kojoj definiciji ili objašnjenju riječi upotrijebljena strana riječ, ona je također protumačena na svomemu mjestu u rječniku (Klaić 1951: VI).

Kako je Klaić udovoljio zahtjevu za informativnošću, pokazuje i sljedeći primjer (Slika 2.).

1. izdanje, 1951.	2. izdanje, 1958.
<p>agregat <i>lat.</i> 1. skup istovrsnih čestica; 2. kombinirani poljoprivredni stroj; 3. dva stroja, od kojih jedan pokreće drugi (na pr. parni stroj, koji je pokretač generatora električne struje).</p>	<p>agregácija <i>lat.</i> (aggregare — pridružiti) gomilanje, združenje, združivanje, sjedinjenje, sjedinjivanje, zbijanje; agrègāt, -áta — 1. skup istovrsnih čestica; 2. kombinirani poljoprivredni stroj; 3. dva stroja, od kojih jedan pokreće drugi (na pr. parni stroj, koji je pokretač generatora električne struje); àgregātñi — koji se odnosi na agregate; àgregātnō stánje — način, na koji su spojeni najmanji dijelovi svakog tijela (postoje tri agregatna stanja: čvrsto, tekuće i plinovito).</p>

Slika 2. Rječnički članak: natuknice **agregat** i **agregacija**

Dopunjavanje građe novim podacima dovelo je do toga da je natuknica **agregat** u drugome izdanju postala podnatuknicom natuknice **agregacija**. Kao i u prethodnome primjeru, drugo izdanje donosi potpunu etimologiju riječi (*lat.* aggregare – pridružiti) te je kao podnatuknica osim jednorječnoga naziva **agregat** i dvorječnoga naziva **agregatno stanje** uvršten i oblik pridjeva – **agregatni**. Dodajmo da je Klaić osim objašnjenja (definicije) riječi u članak često uvrštavao i primjere (**agregat** na pr. parni stroj, koji je pokretač generatora električne struje) čime je dodatno olakšao razumijevanje objašnjenja.

4. Dopunjavanje novim tehničkim nazivima

Kao u današnje tako su i u Klaićevo doba strane riječi ulazile u hrvatski jezik kao posljedica općega i, posebno, tehničkoga razvoja. A tehnika se sredinom i u drugoj polovici 20. stoljeća naglo razvijala. U kratkome predgovoru prvome izdanju Klaić govori o zadatku uredništva *Rječnika* da se, kad je riječ o građi, postojeći slični rječnici prošire, osobito s obzirom na novu stvarnost, odnosno novi opći napredak u svijetu nakon Drugoga svjetskog rata (Klaić 1951: VI). Koliko je novih natuknica u drugome izdanju, Klaić ne može reći (Klaić 1958: V), ali, uzmemo li u ruke oba izdanja, razlika je očita: oba izdanja jednaka su formata, međutim, prvo izdanje sadržava 714 stranica, a drugo 1371, što drugo izdanje čini gotovo dvostruko većim od prvoga. U trećemu je izdanju oko 8000 novih natuknica (format je isti kao u prethodnim izdanjima, 1607 stranica) i to su većim dijelom tehnički nazivi, koji su u tome kratkom razdoblju između drugoga i trećega izdanja (1958. – 1962.) ušli u uporabu zbog toga silnoga razmaha znanosti i tehnike. Osim tehničkih naziva tu su i nazivi iz područja književnosti, umjetnosti, političkog života te javnoga rada, a Klaić se ispričava što nije moguće u potpunosti udovoljiti svim potrebama jer se događaji razvijaju iznimno brzo (Klaić 1962: XII).

Četvrtome je izdanju *Rječnika* povećan format te u skladu s time i promijenjen naziv (*Rječnik stranih riječi, izraza i kratica* postaje *Veliki rječnik stranih riječi, izraza i kratica*), a građa je ponovo proširena, i to, opet, u prvome redu nazivima koji su posljedica napretka tehnike, pogotovo iz područja svemirskih letova³ (Klaić 1966: XIII).

Poteškoće s novim riječima prikazuje Klaić na primjeru natuknice **laser**⁴, koja je ušla u to četvrto izdanje. Taj je novi naziv bio ušao u uporabu, a Klai-

³ Lansiranjem sovjetskoga satelita Sputnik 1957. godine počelo je doba istraživanja svemira.

⁴ Riječ je o leksikaliziranoj pokradi (akronimu): laser = *light amplification by stimulated emission of radiation*; pojačavanje svjetlosti stimuliranim odašiljanjem zračenja.

ćeva potraga u rječnicima za etimologijom ostala je bez uspjeha (pa podatka o podrijetlu riječi *laser* u četvrtome izdanju nema) sve do pred sam kraj tiskanja knjige kad više nije bilo moguće mijenjati slovo L. Osim o poteškoćama u radu ovaj nam primjer govori o savjesnom i temeljitom leksikografskom Klaićevu radu, s jedne strane, te o mukotrpnom i dugotrajnom traženju informacija u predinformatičkome vremenu, tj. vremenu u kojemu računala i internet još nisu bili na raspolaganju kao alati s pomoću kojih se do informacija dolazi gotovo trenutačno. Klaić je do građe (novih pojmova odnosno naziva) dolazio čitanjem i promatranjem života oko sebe i sve je nove natuknice marljivo skupljao i leksikografski obrađivao od jednoga do drugoga izdanja, žaleći uvijek što prekratko vrijeme ograničava količinu nove građe (Klaić 1966: XIV).

Valja spomenuti da je nakon izlaska prvoga izdanja *Rječnika* Veljko Gortan popisao netočnosti koje je uočio u prvome izdanju, ograničavajući se u svojim primjedbama na riječi i izraze grčkoga i latinskoga podrijetla, prepuštajući drugima da *Rječnik* ocijene sa stajališta ostalih jezika i struka (Gortan 1951: 126). Gortan tako popisuje natuknice u kojima je našao (a) pogreške u tumačenju i citiranju, tj. sadržajne pogreške, (b) raznovrsne netočnosti⁵ u, primjerice, uputama kako čitati pojedine riječi, tiskarske pogreške, pogrešne podatke i (c) pogreške u navodima o podrijetlu stranih riječi, tj. upravo riječi grčkoga i latinskoga podrijetla. Iako među natuknicama koje je Gortan popisao nema tehničkih naziva, zanimljivo je vidjeti kako je Klaić reagirao na Gortanov osvrt. Pregledom drugoga izdanja ustanovili smo da je Klaić veliku većinu Gortanovih primjedaba koje se tiču sadržajnih pogrešaka (točnosti informacije) uvažio pa je u novo izdanje unio odgovarajuće ispravke. Nekoliko je natuknica kod kojih je Klaić ostavio svoje objašnjenje te dodao podatke koje daje Gortan, navodeći tako podatke iz dvaju ili više izvora, pa se može zaključiti da je Klaić dodatno provjerio sve izvore. Kad je riječ o etimološkim podacima, Klaić je također uvažio Gortanove primjedbe, međutim, u nešto manjoj mjeri. Budući da se čini da je Klaić savjesno provjeravao podatke, može se zaključiti da se u slučaju etimologija nije oslanjao na iste izvore kao Gortan, a osim toga, tamo gdje nije bilo znanstvenih izvora ili je smatrao da su nepouzdana, zaključivao je na temelju vlastitih proučavanja (Klaić 1958: VI).

⁵ Gortanov kriterij razvrstavanja pogrešaka nije sasvim jasan. Neke netočnosti koje su popisane pod „b) Raznovrsne netočnosti” mogle bi biti uvrštene pod „a) Griješke u tumačenju i citiranju”.

4.1. Nazivi iz područja materijala

Područje materijala veliko je i važno područje (specijalizacija) strojarstva. Smatra se da je posljednjih pedesetak godina u uporabu ušlo više novih materijala nego u svim prethodnim stoljećima (Filetin, Kovačićek i Indof 2011: 8). Usporedno su s novim materijalima stvoreni i brojni novi stručni nazivi. Analizirali smo prva četiri izdanja *Rječnika* kako bismo ustanovili kako je Klaić pratio novosti na području razvoja novih materijala i unosio nove riječi, odnosno sadržajno dopunjavao definicije pojedinih naziva u novijim izdanjima.

Tablica 2. donosi nekoliko primjera natuknica i usporedni prikaz njihovih objašnjenja u prva četiri izdanja *Rječnika*. Podatci o etimologiji nisu uvršteni u tablicu radi uštede na prostoru.

Tablica 2. Materijali kao natuknice i usporedni prikaz njihova unosa u rječnik s objašnjenjima

natuknica	1. izdanje, 1951.	2. izdanje, 1958.	3. izdanje, 1962.	4. izdanje, 1966.
fiberglass ¹	natuknica nije zabilježena	natuknica nije zabilježena	staklena vuna (jedno od imena za umjetna sintetička vlakna)	kao u 3. izdanju
kompozit ²	<i>gram</i> . složenica	<i>gram</i> . složenica; riječ sastavljena od dvije riječi, npr. ispičutura, plavook	kao u 2. izdanju	1. <i>gram</i> . složenica; riječ sastavljena od dvije riječi, npr. ispičutura, plavook; 2. smjesa, mješavina
najlon ³	umjetno tkivo prvotno od staklenih vlaknaca, a kasnije i od drugih materijala, od kojeg se prave čarape, a i drugi predmeti	umjetno tkivo, proizvedeno u USA 1938., sintetična masa što se dobiva polimerizacijom (v.) ugljena, zraka i vode; vrlo čvrsta i lako obradiva, široko se primjenjuje osobito u tekstilnoj industriji.	kao u 2. izdanju	kao u 2. izdanju
plastične mase ⁴	(pod natuknicom plastičan) umjetni materijali koji se dobivaju od organskih tvari s primjesama (glina, gips, pijesak, strugotine od drveta) i koji imaju sposobnost da primaju i sačuvaju dani oblik	(pod natuknicom plastika) U zagradi je dodan i sinonim plastične mase (plastici) objašnjenje kao u 1. izdanju	kao u 2. izdanju	(pod natuknicom plastika) dodatak objašnjenju iz 1. izdanja: zamjenjuju u industriji metal, porculan, drvo, kaučuk i druge tvari, a upotrebljavaju se za izradu posuda, gramofonskih ploča, četaka, odjevnih predmeta, izolacionog materijala, jedinom riječu svega i svačega, od bočica za novorođenčad do avionskih dijelova; jedna od najupotrebljivijih plastičnih masa jest <i>polivinil</i> .

natuknica	1. izdanje, 1951.	2. izdanje, 1958.	3. izdanje, 1962.	4. izdanje, 1966.
polietilen	natuknica nije zabilježena	natuknica nije zabilježena	plastična sintetična materija s pomoću koje se dobivaju prozirne i gipke membrane potrebne u kirurgiji	kao u 3. izdanju
polimerizacija ⁵	kemijska reakcija, kod koje se iz dvaju ili iz nekoliko molekula jedne te iste tvari dobiva spoj istog sastava, ali veće molekularne težine; igra ogromnu ulogu u tehnici.	kao u 1. izdanju; dodana podnatuknica: polimeran – koji ima mnogo sastavnih dijelova, mnogobliedan, mnogodijeljan	kao u 2. izdanju	kao u 2. izdanju
polivinil(klorid) ⁶	kem. bijeli fini prašak bez mirisa i okusa; dobiva se iz vinila (polimerizacijom) dodatkom nekih kemijskih tvari; vrlo teško gori i ne otapa se u vodi, a otporan je prema kemikalijama i prema utjecaju kisika; preraduje se na više načina, a najšira mu je primjena u izradbi kišnih kabanica, potplata (P-potplat), kovčega i drugih predmeta široke potrošnje; ti se predmeti proizvode i kod nas u tvornici Jugovonil u Kaštel-Sućurcu kraj Splita.	kao u 1. izdanju	kao u 1. izdanju	isto kao u 1. izdanju; na kraju članka dodatno se upućuje (v.) i na natuknicu plastične mase (pod plastika)
termoplastik ⁴	natuknica nije zabilježena	natuknica nije zabilježena	plastična masa (v.) koja se oblikuje pod utjecajem topline.	kao u 3. izdanju

Napomene uz natuknice:

¹ Nakon podatka o etimologiji (*engl.* fiber – vlakno, konac, nit + glass – staklo) Klaić daje uputu *čit.* fajberglas provodeći zaključak Pravopisne komisije da se poneka tuđa riječ može ostaviti i u izvornome obliku (*fer* i *fair*, *splin* i *spleen*) iako bi u načelu riječi koje smo primili i koje primamo iz živih stranih jezika prema stavu Pravopisne komisije trebale ući u onome obliku u kojemu se čuju i usvajaju pa se i pišu onako kako se izgovaraju (Klaić 1958: XI). Klaić se dakle ovdje odlučio za izvorni oblik riječi, a dodatno daje korisniku uputu kako čitati tu englesku riječ. Zanimljiva je činjenica da Klaićeva preporuka o čitanju nije prihvaćena, nego riječ čitamo *fiberglas*, pa zaključujemo da je izgovor riječi u hrvatski jezik ušao preko njemačkoga (*Fiberglas*).

² Značenje riječi *kompozit* koje taj naziv može uvrstiti u tehnički kontekst (2. *smjesa*, *mješavina*) dodano je u četvrtome izdanju *Rječnika* (1966. godine). Upravo je u to vrijeme, tj. sredinom 20. stoljeća došlo do nagloga razvoja u izradi različitih proizvoda iz kompozitnih materijala.

³ Natuknica **najlon**, prvo sintetičko vlakno, primjer je kako je Klaić dopunjavao objašnjenja podacima koje je sakupio između dvaju izdanja: u prvome je izdanju podatak o tome da se od najlona izrađuju ženske čarape, što je zaista i bila prva namjena toga materijala (Čatić 2003: 322), dok u sljedećemu izdanju Klaić donosi općenit podatak o uporabi najlona u tekstilnoj industriji. U suvremenoj je industriji najlon iznimno važan tehnički materijal – upotrebljava se, primjerice, i u proizvodnji automobilskih dijelova.

⁴ Klaić kao sinonim dvorječnome nazivu **plastične mase** u drugom izdanju pridružuje naziv **plastici**. Riječ u jednini glasi **plastik** (natuknica je popisana u trećemu izdanju), a značenje riječi je „u Francuskoj stvoren izraz za vrlo snažan eksploziv rastežljive i guste mase, koji je ljepljiv poput gume za žvakanje, a može se formirati u najrazličitijim oblicima; čvrst i neosjetljiv na udarce i vrućinu, kao i na trenje (frikciju); aktivira se samo s pomoću detonatora, a upotrijebljena količina eksploziva određuje snagu efekta; u najnovije vrijeme izraz se proćuo po djelatnosti organizacije OAS (v.) (definicija prema pariškom tjedniku 'l'Express' od 24. kolovoza 1961.); *usp.* (*niže*) plastične mase” (Klaić 1962: 1141). Zanimljiv je to primjer jer pokazuje da je Klaić katkada u rječničkome članku precizno navodio i izvor informacije⁶, ali i zbog poteškoća s etimologijom. Riječ **plastik** izvorno je grčkoga podrijetla, ali je u hrvatski ušla preko francuskoga jezika, pa Klaić navodi etimologiju ovako: *grč.-franc.* (*plastique*). U *Predgovoru* drugome izdanju objasnio je probleme koje je imao s utvrđivanjem etimologije nekih riječi te kaže da donosi najbliže etimologije, tj. oblike onih jezika iz kojih se pretpostavlja da su riječi došle u hrvatski jezik (Klaić 1958: VII). U suvremenome tehničkom jeziku stručnjaci za materijale ne koriste se nazivom *plastik*, što bi mogao biti preporučeni naziv jer bi kao jednorječni naziv mogao imati prednost pred dvorječnim (*usp.* 5. terminološko načelo /Kraći nazivi imaju prednost pred duljim./ u Hudeček i Miha-

⁶ V. Gortan bi ovdje možda rekao da taj dodatak ne pripada rječniku stranih riječi (*usp.* natuknicu *afrodizijak* u Gortan 1951: 127).

ljević 2009: 84), nego u jednini upotrebljavaju nazive *plastična masa* ili *plastični materijal* te rjeđe zbirnu imenicu *plastika*, a u množini *plastične mase* ili *plastični materijali*, a samo iznimno rijetko *plastike*. Ni naziv *termoplastik* nije u suvremenoj uporabi, nego su to *termoplastika* (zbrina imenica), *termoplastični materijal* te *termoplastični materijali* u množini.

⁵ Zanimljiva je činjenica da se u *Rječniku* navodi naziv **polimerizacija**, ali **polimer** ne, iako je taj naziv još 1833. upotrijebio švedski kemičar J. J. Berzelius (Hrnjak-Murčić i Ptiček 2007).

⁶ Na kraju objašnjenja korisnik *Rječnika* dobiva aktualnu informaciju o situaciji u Hrvatskoj (tvornica Jugovinil), za koju bi V. Gortan također vjerojatno rekao da taj podatak ne pripada u rječnik stranih riječi. Gortanov je stav sasvim razumljiv, međutim, Klaić je upravo dodavanjem primjera prosječnome korisniku *Rječnika* olakšao razumijevanje i približio informaciju.

5. Strojarski germanizmi

U usmenoj se komunikaciji strojarski stručnjaci često koriste žargonom. Značajka je strojarskoga žargona uporaba germanizama (njemačkih posudjenica), što je posljedica činjenice da je njemački jezik bio tradicionalni jezik strojarstva. U tablici donosimo primjere brojnih germanizama popisanih u Klaićevim rječnicima kao i hrvatske standardnojezične istoznačnice kako ih popisuje Klaić te napomenu o tome u kojemu je izdanju pojedini germanizam popisao. Uz podnatuknice ne navodimo etimologiju riječi jer je i u rječničkim člancima etimologija samo uz natuknice.

Tablica 3. Strojarski germanizmi u Klaićevim rječnicima

natuknica / podnatuknica	etimologija	standardnojezična istoznačnica / objašnjenje	izdanje u kojem se natuknica prvi put popisuje
abmontirati	abmontieren	v. demontirati – vršiti demontažu; rastaviti jednu cjelinu u dijelove, raskopati; skinuti naprave i uređaje	3. izdanje
ajnzicer ¹	ein – jedan + Sitz – sjedalo	vozilo, kola, čamac, saonice, avion i sl. s jednim sjedalom; jednosjed, samac	3. izdanje
auspuf	Auspuff	otvor za ispuštanje istrošene pare ili plina; ispuh, ispuh (npr. na automobilu)	3. izdanje
borati	bohren	svrdlati, bušiti, burgijati	3. izdanje

natuknica / podnatuknica	etimologija	standardnojezična istoznačnica / objašnjenje	izdanje u kojem se natuknica prvi put popisuje
borer	bohren – bušiti	svrdlo, burgija	3. izdanje
bormašina	Bohrmaschine	strojno svrdlo, vrtalo, bušilica	3. izdanje
bremza	Bremse	kočnica, zavor	2. izdanje
bremzati (podnatuknica pod bremza)		kočiti, zaustavljati, usporavati, zavirati	2. izdanje
brener	brennen – peći, gorjeti, paliti (dodano u 2. izdanju)	1. žarulja, sijalica; 2. plamenik kod acetilenke; 3. pekač; radnik, koji rukuje pečenjem u rotacionoj peći (u industriji cementa) i u peći za gips (u industriji ruda, gipsa)	1. izdanje
canrad	Zahn – zub + Rad – kotač	<i>tehn.</i> kotač sa zupcima, zupčanik	3. izdanje
dihlati	dicht – gust, zbijen	<i>tehn.</i> biti čvrsto priljubljen, ne propuštati, zaptiti, zaptivati, <i>isto</i> i dihtovati	2. izdanje
dihlung podnatuknica pod dihlati		čep, zapašać, zaptivač	2. izdanje
feder	Feder (dodano u 2. izdanju)	1. pero (za pisanje; 2. opruga, pruglo, pokretač	1. izdanje
flah	flach	plosnat, ravan, plitak, površan	2. izdanje
gus	Guss	liv, lijev, slitina; rastaljena i kasnije u kalupu otvrdnula kovina	3. izdanje
kiler	Kühler (dodano u 2. izdanju)	hladnjak automobila	1. izdanje
letlampa podnatuknica pod letovati ²		svjetiljka s jakim plamenom, kojem se grije lemilo	2. izdanje
letovati	löten	lemiti (v.) lem, zavarivati, spajati kovinu s kovinom	2. izdanje

natuknica / podnatuknica	etimologija	standardnojezična istoznačnica / objašnjenje	izdanje u kojem se natuknica prvi put popisuje
lotati ² v. letovati			2. izdanje
šaraf ³	Schraube	vijak, zavrtanj, vrtanj; <i>umanj.</i> šarafić	2. izdanje
šarafiti ³ (podnatuknica pod šaraf)		uvrtati šaraf; <i>u prenesenom smislu:</i> vršiti stanoviti pritisak; zavijati (u želucu)	2. izdanje
šmirgl	Schmirgel	smirak, prosti korund (v.) smrvljen u prašinu i pomiješan sa kvarcem i željezom; služi za čišćenje i glačanje kovina (i drveta u stolarstvu)	2. izdanje
šmirglati (podnatuknica pod šmirgl)		čistiti, glačati šmirglom	2. izdanje
šmirgl-papir (podnatuknica pod šmirgl)		smirkov papir	2. izdanje
špiccange	Spitzzange	šiljasta kliješta	2. izdanje
šrafciğer (podnatuknica pod šraf)	Schraubenzieher	ključ za uvijanje odnosno izvijanje šarafa, izvijač, odvijač, odvrtáč	3. izdanje
štanca	Stanze	žig, rez, punca (v.)	2. izdanje
štancati (pod- natuknica pod štanca)		urezivati puncu, puncirati (v.)	2. izdanje
štanga ⁴	Stange (dodano u 2. izd.)	metalna poluga u 2. izd. dodano: pritka, motka, trklja: <i>isto i štangla</i>	1. izdanje
švajser		svarivač, zavarivač, varilac	1. izdanje
švajsovati ²		zavariti, zavarivati metale	1. izdanje
švasati ² v. švajsovati			1. izdanje
švaj sati ² <i>isto i</i> švajsovati	schweissen	svarivati, zavarivati, spajati kovine	2. izdanje

Napomene uz natuknice:

¹ Čini se da riječi *ajnzicer* više nema u suvremenoj uporabi, pa bi se mogla uvrstiti u možebitno sljedeće izdanje *Agramera, Rječnika njemačkih posuđenica u zagrebačkom govoru* (Novi Liber, Zagreb).

² Klaić tumači da je navođenjem dvojnih oblika glagola (*diskutirati* – prema njemačkome jeziku, odnosno *diskutovati* – prema tadašnjim jezičnim zakonima) udovoljeno željama korisnika rječnika iz Srbije (Klaić 1958: VIII), pa je takvo navođenje očito proveo i u slučaju germanizama. Povijesni i politički kontekst vjerojatno je utjecao na Klaićevu odluku da osnovne natuknice budu **letovati**, **švajsovati**, a ne **lotati**, **švaj sati** odn. **švasati**, uz koje je mogla biti uputnica i na srpske oblike **letovati**, **švajsovati**.

³ Ukazujemo ovdje i na stilske odrednice: zabilježena je umanjenica (**šarafić**) te preneseni smisao glagola **šarafiti** (vršiti stanoviti pritisak; zavijati u želucu).

⁴ Germanizam **štanga** osim hrvatske standardnojezične istoznačnice (metalna poluga) ima i svoj sinonim germanizam (**štanga** = **štangla**).

6. Kratice i pokrate

Analizirani Klaićevi rječnici sadržavaju i kratice koje se upotrebljavaju u tehničkom jeziku; to su u prvome redu brojne kratice za mjerne jedinice i kemijske elemente. Riječ je, dakle, o kraticama koje pripadaju općemu tehničkom nazivlju.

Pokrate (riječi koje nastaju kraćenjem jedne ili više riječi, a pišu se velikim slovima, *Hrvatski pravopis* 2013: 78), kao važno obilježje jezika struke, u suvremenome su tehničkom odnosno strojarskom jeziku učestalo u uporabi i u pisanome i u govornome izričaju. Klaić jest u svoj rječnik uvrstio brojne pokrate, međutim riječ je većim dijelom o imenima različitih međunarodnih organizacija, npr. AICA (Association Internationale des Critiques d'Art – Međunarodno udruženje umjetničkih kritičara), CMI (Comité Maritime International – Međunarodni pomorski odbor), CPA (Canadian Pacific Airlines – Kanadsko poduzeće za avionski promet na Tihom oceanu), COCOM (Coordinating Committee for East-West Policy – Koordinacioni odbor za trgovinsku politiku Istok-Zapad), FIA (Fédération Internationale de l'Automobile – Međunarodni savez automobilista), PAA (Pan American Airways – Sveamerički aerotransport), SABENA (Société Anonyme Belge d'Exploration de la Navigation Aérienne – Belgijsko dioničko društvo za zrakoplovnu službu / za avionski promet/), SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands – Socijaldemokratska partija Njemačke)⁷ itd.

⁷ Tek nekoliko primjera iz četvrtoga izdanja, 1966.

Kad je, dakle, riječ o pokratama u tehničkom odnosno strojarskom jeziku, može se zaključiti kako rječnici Bratoljuba Klaića pokazuju da su u razdoblju izdavanja prvih četiriju izdanja (1951. – 1966.) tehničke pokrate još bile rijetke jer bi ih autor vjerojatno inače uvrstio u *Rječnik* s obzirom na to da je, kako smo pokazali, većim dijelom uspio pratiti suvremeni razvoj i promptno je uvrštavao nove izraze u svako novo izdanje. U četvrtome smo izdanju nasumičnim pretraživanjem ipak naišli na dvije pokrate: **PVA** – polivinilacetat (koji nastaje polimerizacijom vinilacetata, a upotrebljava se često kao sirovina kod izrade ljepila za različite tehničke svrhe) te **PVC** – polivinilklorid (Klaić 1966: 1024). Pretraga je *Novoga rječnika stranih riječi* (2012.) pokazala da tehničke pokrate nisu uvrštene ni u to najnovije izdanje (natuknice PVA i PVC su, međutim, zadržane). Štoviše, u tom rječniku kratice za mjerne jedinice i kemijske elemente više nisu natuknice, nego su unesene kao dio teksta definicije u članku u kojemu se navodi puni naziv, npr. **kilovat** *Fiz.* višekratnik jedinice snage (znak: kW) (Klaić 2012: 529). U *Proslovu* Radoslava Katičića *Novome rječniku stranih riječi* saznajemo da je riječ o priređivačkom pristupu jer je, naime, teško utvrditi granicu između građe za rječnik stranih riječi i specijalističkoga nazivlja, ali i da nazivi stranoga podrijetla svakodnevno iz uporabe u uskome krugu stručnjaka ulaze u širu, pa i u opću uporabu. Dakle, stranim riječima koje rabe samo pripadnici uže struke mjesto je u terminološkim rječnicima namijenjenima stručnjacima, a ne u rječniku stranih riječi (Klaić 2012: IX), pa je očito da zbog toga stava u *Novi rječnik stranih riječi* nisu ušle ni tehničke (pa onda ni strojarske) pokrate.

U suvremenome tehničkom jeziku pokrate su iznimno često u uporabi i to kao samostalni nazivi, npr. ABS (Antiblockiersystem – sigurnosni sustav kočenja koji sprječava blokiranje kotača), CAD (computer-aided design – konstruiranje/projektiranje s pomoću računala), CAM (computer-aided manufacturing – proizvodnja s pomoću računala), CNC (computer numerical control – računalo numeričko upravljanje), PET (polyethylene terephthalate – polietilen tereftalat) ili kao sastavnice višerječnih naziva, npr. CNC stroj ili TIG (tungsten inert gas) u nazivu TIG zavarivanje (zavarivanje s pomoću volframove elektrode u okruženju inertnog plina) i sl. Strojarski stručnjaci smatraju da takve pokrate ne bi trebalo prevoditi na hrvatski jezik, tj. da nema potrebe stvarati hrvatske pokrate jer one u praksi neće biti prihvaćene, nego da bismo strane (najčešće engleske) pokrate trebali prenositi u izvornome obliku te ih uskladiti sa sustavom hrvatskoga standardnog jezika⁸. To ujedno znači da bi najčešće tehničke pokrate kao strane riječi ipak valjalo uključiti u suvremena izdanja rječnika stranih riječi.

⁸ Na pravopisnoj razini, npr. CNC-stroj > CNC stroj; na fonološkoj se razini u uporabi uočava dvojnost, tj. neke se pokrate čitaju slovo po slovo pa tako treba, npr. CNC (ce en ce), a ne (si en si), dok su, s druge strane, pokrate CAD (ked), CAM (kem), PET (pet) u uporabi leksikalizirane, tj. čitaju se prema engleskome kao riječi.

7. Zaključak

Analiza obrade tehničkih odnosno strojarskih naziva u prvim četirima izdanjima *Rječnika stranih riječi* Adolfa Bratoljuba Klaića dovela je do sljedećih zaključaka:

1. Klaićeve su definicije tehničkih odnosno strojarskih naziva kratke, točne i jasne. Klaić katkad daje i više značenja nego što je to slučaj u *Hrvatskoj enciklopediji* ili *Praktičaru*, stručnome strojarskom priručniku.

2. Rječnički su članci u drugome izdanju *Rječnika* znatno prošireni i dopunjeni kako bi se ispunili zahtjevi za informativnošću i upotrebljivošću: uvrštene su brojne nove riječi, a postojeća su objašnjenja dopunjena, rječnički je članak obrađen po sustavu porodica riječi, dodani su podatci o naglasku riječi te gramatičke i pravopisne napomene.

3. Analiza dopunjavanja rječničke građe novim tehničkim nazivima na primjerima naziva iz područja materijala u svim četirima izdanjima *Rječnika* pokazala je da je Klaić pratio novosti na području razvoja novih materijala i u svako novo izdanje *Rječnika* unosio nove nazive koji su u to vrijeme bili stvoreni usporedno s novim materijalima pa je to ujedno i dokaz o Klaićevu savjesnom i temeljitom leksikografskom radu koji se sastojao od mukotrpnoga i dugotrajnoga traženja informacija u vremenu u kojemu računala i internet nisu bili pomoćni alati.

4. Brojni strojarski germanizmi popisani u Klaićevim rječnicima potkrepljuju činjenicu da je njemački jezik bio tradicionalni jezik strojarstva. Rječnički članak osim etimologije natuknice daje hrvatsku standardnojezičnu istoznačnicu *i/ili* objašnjenje riječi, a zanimljive su i stilske odrednice (npr. *umanjenica*) te sinonimi germanizmi.

5. Klaić je u *Rječnik* uvrstio kratice za mjerne jedinice i kemijske elemente. Pokrata, međutim, koje su u suvremenome tehničkom odnosno strojarskom jeziku učestalo u uporabi, u *Rječniku* je tek nekoliko, jednostavno stoga što su u razdoblju izdavanja prvih četiriju izdanja i bile rijetke u uporabi. Budući da se može zaključiti da je stav priređivača najnovijega izdanja *Rječnika* iz 2012. godine da tehničke pokrate imaju mjesto u terminološkome rječniku jer nisu u općoj uporabi i budući da još nema konačnoga dogovora o tome treba li stvarati hrvatske pokrate ili strane prenositi u izvornome obliku te ih uskladiti sa sustavom hrvatskoga standardnog jezika, čini se da preostaje tehničke pokrate uvrstiti u tehničke rječnike.

Literatura:

- ČATIĆ, IGOR. 2003. Nije sve najlon. *Tehnika, temelj kulture – zagovor hrvatske budućnosti*. Graphis. Zagreb. 321–322.
- FILETIN, TOMISLAV; KOVAČIČEK, FRANJO; INDOF, JANEZ. 2011. *Svojstva i primjena materijala*. Manualia Universitatis Studiorum Zagrabienensis. Fakultet strojarstva i brodogradnje. Zagreb.
- GORTAN, VELJKO. 1952. Rječnik stranih riječi. Izdanje „Zore”, Zagreb 1951. *Kolo* V. 126–128.
- HRNJAK-MURGIĆ, ZLATA; PTIČEK, ANITA. *Karakterizacija materijala*. Zagreb. http://www.fkit.unizg.hr/_download/repository/KARAKTERIZACIJA_MATERIJALA-skripta.pdf (pristupljeno 29. ožujka 2014.).
- Hrvatski pravopis*. 2013. Gl. ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA; (u suradnji s B. Nahodom). 2009. *Hrvatski terminološki priručnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- ŽIC FUCHS, MILENA. 1994. Semantičke i leksikografske definicije. *Filologija* 22-23. 275–280.

Izvori:

- Agramer, Rječnik njemačkih posuđenica u zagrebačkom govoru*. 2013. Ur. Glovacki-Bernardi, Zrinjka; Hölbling Matković, Lara; Petrušić-Goldstein, Sanja. Novi Liber. Zagreb.
- KLAIĆ, BRATOLJUB. 1951. *Rječnik stranih riječi, izraza i kratica*. Državno izdavačko poduzeće Hrvatske „Zora”. Zagreb.
- KLAIĆ, BRATOLJUB. 1958. *Rječnik stranih riječi, izraza i kratica*. Zora. Zagreb.
- KLAIĆ, BRATOLJUB. 1962. *Rječnik stranih riječi, izraza i kratica*. Zora. Zagreb.
- KLAIĆ, BRATOLJUB. 1966. *Veliki rječnik stranih riječi, izraza i kratica*. Zora. Zagreb.
- KLAIĆ, BRATOLJUB; ŠKOLSKA KNJIGA 2012. *Novi rječnik stranih riječi*. Školska knjiga. Zagreb.
- Praktičar 3, Strojarsvo 2*. 1973. Str. ur. Kovač, Branko. Školska knjiga. Zagreb.
- Hrvatska enciklopedija*. 2008. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.

Technical Terms in the Dictionaries of Foreign Words by A. B. Klaić

Abstract

The paper deals with the technical terms that can be found in the first four editions of the *Dictionary of Foreign Words, Phrases and Abbreviations* (*Rječnik stranih riječi, izraza i kratica*) by Adolf Bratoljub Klaić published between 1951 and 1966, which were written and prepared for publication by the author himself. Definitions and/or explanations of technical terms are analysed to find out how sometimes complex concepts related to engineering and mechanical engineering in particular are explained to the average reader. Further, the comparison between the dictionary entry organisation in the first and in the second edition shows that Klaić improved the entries by having added information to the second edition both in relation to the content (meaning) and the language (information about accents, some grammar and orthography information). Several examples of terms related to the field of materials, subdiscipline of mechanical engineering, illustrate how Klaić was dealing with these, at that time newly created, technical terms in every subsequent edition. Finally, the paper considers examples of numerous technical germanisms used by engineers in their everyday communication as well as the fact that abbreviations of chemical elements and units of measurement are included whereas technical acronyms are not included in the *Dictionary*.

Ključne riječi: Adolf Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi, izraza i kratica*, leksikografija, rječnički članak, definicije, germanizmi, pokrate

Key words: Adolf Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi, izraza i kratica* (*Dictionary of Foreign Words, Phrases and Abbreviations*), lexicography, dictionary entry, definitions, germanisms, acronyms

